

Merialuesuunnittelun toisen kierroksen käynnistäminen Lapin liiton, Keski-Pohjanmaan liiton, Pohjois-Pohjanmaan liiton ja Pohjanmaan liiton yhteisellä Pohjoisen Selkämeren, Merenkurkun ja Perämeren suunnittelualueella

Mkh 12.02.2024 § 25

54/05.02.01/2024

Asian esittely

Merialuesuunnittelusta säädetään maankäyttö- ja rakennuslain 8a luvussa. Lain mukaan merialuesuunnitelmien laatimisesta vastaavat maakuntien liitot, joiden alueeseen kuuluu aluevesiä.

Merialuesuunnittelu on osa EU:n yhdenmetyä meripolitiikkaa, jolla pyritään älykkääseen, kestävään ja osallistavaan siniseen talouteen. Merialuesuunnittelun tavoitteena on edistää merialueen eri käyttömuotojen kestävää kehitystä ja kasvua, merialueen luonnonvarojen kestävää käyttöä, sekä meriympäristön hyvän tilan saavuttamista. Merialuesuunnittelussa tarkastellaan eri käyttömuotojen tarpeita ja sovitetaan ne yhteen ottaen huomioon meriympäristön asettamat reunaehdot. Merialuesuunnitelmalla ei ole oikeusvaikutuksia, mutta strategisena aluesuunnittelun työkaluna se tukee maakuntakaavoitusta ja aluekehitystä tuottamalla tietoa merellisten toimialojen mahdollisuuksista, meriympäristön arvoista ja niiden yhteensovittamisesta.

Ensimmäinen merialuesuunnittelukierros toteutettiin vuosina 2017–2021. Suomen Merialuesuunnitelma 2030 valmistui joulukuussa 2020. Suunnitelma laadittiin kolmessa osassa rannikon maakuntien liittojen yhteistyössä. Kahdeksan rannikon maakunnan maakuntavaltuustoa hyväksyivät suunnitelmat kukin erikseen. Ympäristöministeriö toimitti suunnitelman EU:hun maaliskuussa 2021.

Valtioneuvoston merialuesuunnittelusta antaman asetuksen mukaan maakuntien liittojen tulee tarkastella merialuesuunnitelmien ajantasaisuutta vähintään kymmenen vuoden välein. Asetuksessa säädetään myös suunnittelualueista: Pohjois-Pohjanmaan liitto vastaa yhdessä Lapin-, Keski-Pohjanmaan ja Pohjanmaan liittojen kanssa Pohjoisen Selkämeren, Merenkurkun ja Perämeren suunnittelualueesta. Tämän pohjoisen suunnittelualueen maakuntaliitot laativat Pohjoisen Selkämeren, Merenkurkun ja Perämeren merialueelle yhteisen merialuesuunnitelman, joka kattaa aluevedet sekä niihin rajautuvat talousvyöhykkeeseen kuuluvat alueet.

Pohjois-Pohjanmaan liitto on mukana rannikon maakuntaliittojen yhteisessä merialuesuunnittelu-yhteistyön koordinaatiossa, jonka vetämistä jatkaa Varsinais-Suomen liitto. Koordinaatioliiton tehtävä on mm. yhtenäisestä suunnitteluprosessista huolehtiminen ja rahoitushakemusten valmistelu. Suunnittelua on jatkettu useissa EU-hankkeissa kuten eMSP NBSR, MSP Green ja Baltic Sea2Land. Hankkeilla on valmistauduttu suunnitelman päivitykseen Euroopan vihreän kehityksen ohjelman näkökulmasta.

Euroopan meri-, kalatalous- ja vesiviljelyrahaston 2021–2027 (EMKVR) kansallisesta meripolitiikan toimintalinjasta on myönnetty rahoitus MSP-EGD (Merialuesuunnittelu – Euroopan vihreän kehityksen ohjelma) eli Merialuesuunnittelun tietovarannon sekä adaptiivisen yhteistoiminnallisen suunnittelun vahvistaminen Euroopan vihreän kehityksen ohjelman mahdollistamiseksi -hankkeelle.

Hankkeella rahoitetaan koordinaatiota ja toteutetaan rannikon maakuntien liittojen toisen merialuesuunnittelukierroksen ensimmäinen osa.

Toimintaympäristössä on merialuesuunnitelman hyväksymisen jälkeen tapahtunut suuria muutoksia: EU-säädökset ovat uusiutuneet, merellisen energiatuotannon tavoitteet ovat kasvaneet, ilmastonmuutos on edennyt arvioitua nopeammin sekä merenkulun ja merellisen ruoantuotannon merkitys mm. huoltovarmuuden näkökulmasta ovat kasvaneet.

Ympäristöministeriö on käynnistänyt useita merituulivoiman vauhdittamisselvityksiä, samalla kun energiantuotantoyhtiöt ovat käynnistäneet omia tutkimushankkeitaan. Ruotsi on valmistellut merituulivoimaan keskittyvän merialuesuunnitelmaehdotuksen. Työ- ja elinkeinoministeriö on käynnistänyt lakivalmistelun, jonka tavoitteena on talousvyöhykkeen suunnittelu- ja luvitusjärjestelmän selkiyttäminen merellisten vihreän siirtymän hankkeiden vauhdittamiseksi. Vesien- ja merenhoidonsuunnitelmien päivityksen on määrä valmistua vuoden 2026 loppuun mennessä.

Edellä mainituista syistä myös yhteensovittava ja osallistava merialuesuunnitelma tulee tarkistaa asetuksessa säädettyä nopeammassa aikataulussa. Merialuesuunnitteluuyhteistyön koordinaatioryhmän tavoitteen mukaan suunnitelmaehdotuksen tulisi valmistua vuoden 2026 aikana.

Lisätietoa:

<https://www.merialuesuunnittelu.fi>

<https://meriskenaariot.info/merialuesuunnitelma/>

(Valmistelija: maankäyttöpäällikkö Rauno Malinen, p. 050 433 0306)

Maakuntajohtajan esitys

Maakuntahallitus päättää aloittaa Lapin liiton, Pohjois-Pohjanmaan liiton, Keski-Pohjanmaan liiton ja Pohjanmaan liiton yhteisen merialuesuunnitelman laatimisen Pohjoisen Selkämeren, Merenkurkun ja Perämeren sekä niihin rajautuville talousvyöhykkeen alueille.

Päätös

Hyväksyttiin maakuntajohtajan esityksen mukaisesti.